

Sygn. akt: I C 1395/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

G., dnia 29 sierpnia 2017r

Sąd Rejonowy w Gdyni, I Wydział Cywilny

Przewodniczący: SSR Małgorzata Nowicka - Midziak

Protokolant: Yuliya Kaczor

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 sierpnia 2017r

sprawy z powództwa **M. J. (1)**

przeciwko **P. J. i M. J. (2)**

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 900 zł. (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt: I C 1395/16

UZASADNIENIE

Powód M. J. (1) wniósł pozew przeciwko M. J. (2) oraz małoletniej P. J., domagając się od pozwanych zapłaty kwoty 4.200 zł z tytułu nienależnego świadczenia alimentów na rzecz małoletniej P. J. za okres od września 2014r. do maja 2016r. w wysokości po 200 zł miesięcznie wraz odsetkami ustawowymi od dnia 25 maja 2016r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że Sąd Okręgowy w Gdańsku w dniu 25 maja 2016r. w sprawie o sygnaturze akt II 1 Ca 510/15 uwzględnił apelację powoda i obniżył zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 17 września 2015r. w sprawie III RC 4/15 alimenty z kwoty 1.450 zł do kwoty 1.250 zł. Powód podniósł, że regularnie wywiązuje się ze swoich obowiązków alimentacyjnych, a także ponosi dodatkowe koszty opieki nad małoletnią P. J. w wymiarze 1/3 miesiąca w związku z osobistą opieką nad córką. Mając na uwadze zasadę koncyliacyjnego rozwiązywania sporów, powód wezwał matkę małoletniej do zwrotu kwoty 4.200 zł stanowiącej nienależne świadczenie alimentacyjne. Po blisko czterech miesiącach, a także osobistej rozmowie z pozwaną M. J. (2) przedmiotowa kwota nie została powodowi zwrócona. Powód wskazuje, iż nadany przez Sąd Rejonowy w Gdyni w sprawie o sygn. akt III RC 4/15 rygor natychmiastowej wykonalności co do pkt 1 sentencji wyroku miał charakter zabezpieczający. W toku postępowania apelacyjnego strona pozwana miała świadomość oraz powinna była liczyć się z sytuacją, iż przyznana kwota z tytułu podwyższenia alimentów może być zweryfikowana przez sąd odwoławczy, co też nastąpiło. W opinii powoda zgłoszone przez niego roszczenie nie narusza zasad współżycia społecznego w stosunku do żadnej z pozwanych.

(pozew k. 2-4)

W odpowiedzi na pozew pozwane wniosły o oddalenie powództwa, zaprzeczając generalnie zasadności pozwu. Zdaniem pozwanych, aby móc ustosunkować się do twierdzeń pozwu należy znać podstawę prawną żądanego roszczenia, której powód nie podaje. Powód cytuje szereg orzeczeń i uchwał Sądu Najwyższego, gdzie przywołane są art. 409 k.c. 410 § 2 k.c. a także art. 140 § 1 k.r.o, jednak wszystkie one razem nie mogą być podstawą roszczenia. Inny

jest bowiem charakter każdego z tych roszczeń. Na marginesie pozwane podniosły, że cytowane orzeczenia i uchwały Sądu Najwyższego nie są adekwatne do sytuacji stron.

(odpowiedź na pozew k. 27-28)

Na rozprawie w dniu 22.08.2017r pełnomocnik pozwanych wniósł o oddalenie powództwa na podstawie art. 411 pkt. 2 kc, wskazując, że spełnienie świadczenia czyniło zadość zasadom współżycia społecznego.

(oświadczenie k. 83V, płyta k. 96 akt)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 17 września 2015r. wydanym w sprawie sygnaturze akt III RC 4/15 Sąd Rejonowy w Gdyni podwyższył alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 21 kwietnia 2010r. w sprawie II C 126/10 w kwocie po 800 zł miesięcznie od pozwanego M. J. (1) na rzecz małoletniej powódki P. J. z dniem 1 września 2014r. do kwoty po 1.450 zł miesięcznie płatne z góry do dnia dziesiątego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia płatności każdej raty, do rąk matki małoletniej M. J. (2) (pkt I.), zaś pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt II.). Jednocześnie wyrokowi w pkt I. Sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności co do alimentów po dniu 30 września 2014r.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 17 września 2015r. wraz z uzasadnieniem k. 91, 110-125 akt Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze III RC 4/15 – w aktach sprawy k. 38-69)

Wyrokiem z dnia 25 maja 2016r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt II 1 Ca 510/15 Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżony wyrok w zakresie pkt I. i II. o tyle tylko, że podwyższył z dniem 1 września 2014r. alimenty do kwoty po 1.250 zł i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Wyrok jest prawomocny.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 25 maja 2016r. wraz z uzasadnieniem k. 343, 352-364 akt Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze III RC 4/15, zarządzenie z dnia 11 sierpnia 2016r. k. 366 tamże– w aktach sprawy k. 38-69)

Powód M. J. (1) uścił na rzecz małoletniej pozwanej P. J. świadczenia alimentacyjne w następującej wysokości:

- w dniu 25 września 2015r. w wysokości 7.800 zł;
- w dniu 10 października 2015r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 10 listopada 2015r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 10 grudnia 2015r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 1 stycznia 2016r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 10 lutego 2016r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 10 marca 2016r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 10 kwietnia 2016r. w wysokości 1.450 zł;
- w dniu 10 maja 2016r. w wysokości 1.450 zł.

(dowód: potwierdzenia przelewów k. 9-17)

Pismem z dnia 5 sierpnia 2016r. powód wezwał M. J. (2), działającą w imieniu małoletniej P. J. do zapłaty kwoty 4.200 zł tytułem nadpłaconych alimentów wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania.

(dowód: wezwanie do zapłaty wraz z dowodem nadania k. 8)

Powód M. J. (1) utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w wysokości 6.800 zł (2014-2015), a od 2016r. w wysokości 6.500 zł netto. Małoletnia P. J. jest jego jedynym dzieckiem i pozostaje jedyną osobą na jego utrzymaniu. Powód jest właścicielem lokalu mieszkalnego oraz działki budowlanej zakupionej na kredyt, na której zamierza wybudować dom za środki pochodzące ze sprzedaży mieszkania. Powód pozostaje w konkubinacie, lecz prowadzi odrębne gospodarstwo domowe. Miesięcznie powód ponosi koszty utrzymania mieszkania w wysokości 900 zł, spłaty rat kredytu hipotecznego i karty kredytowej w łącznej wysokości 2.000 zł, składki na ubezpieczenia na życie w wysokości 220 zł oraz koszty wyżywienia w wysokości 300-400 zł. Powód płaci alimenty w kwocie 1.000 zł miesięcznie.

(dowód: przesłuchanie powoda M. J. (1) k. 83V - 84 i płyta CD k. 86)

Pozwana M. J. (2) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług wykonawstwa budowlanego wraz z nadzorem. W 2014r. pozwana miała dochody na poziomie 8.000 – 10.000 zł miesięcznie, a obecnie w wysokości 5.095 zł netto. W połowie 2015r. powódka miała problemy z płatnościami od kontrahentów. W okresie od lipca 2015r. do czerwca 2016r. pozwana przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z przebyтым załamaniem nerwowym i depresją, otrzymywała świadczenie z ubezpieczenia społecznego w wysokości 2.000 zł. Pozwana mieszka w mieszkaniu należącym do jej rodziców. Miesięcznie pozwana ponosi wydatki związane ze spłatą kredytu hipotecznego (1.780 zł), kredytu na firmę (2.500 zł), opłat za leasing samochodu (1.180 zł), utrzymania mieszkania (525 zł – zimą, 320 zł – latem), opłat za gaz (80 zł co dwa miesiące), opłat za prąd (80 zł co dwa miesiące), opłat za Internet (55 zł), opłat za telefony (100 zł). Nadto, pozwana opłacała córce korepetycje w okresie od września 2016r. do stycznia 2017r. (40 zł), zajęcia taneczne od marca 2017r. (70 zł), za basen (45 zł miesięcznie), składkę klasową (10 zł miesięcznie), wycieczki szkolne (100 zł), radę rodziców (30 zł miesięcznie), czesne w szkole społecznej (650 zł), a także ponosiła wydatki związane z zakupem biletów do kina dla córki (85 zł rocznie). Nadto, zakupiła córce sprzęt do snowboardu (555 zł). Pozwana jest właścicielką działki budowlanej w R. o wartości rynkowej około 400.000 zł.

(dowód: przesłuchanie pozwanej M. J. (2) k. 84 i 84V, płyta CD k. 86)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz dowodu z przesłuchania stron.

Oceniając zebrany materiał dowodowy Sąd uznał, iż dowody z dokumentów przedłożonych przez strony oraz znajdujące się w aktach Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze III RC 4/15 są w pełni wiarygodne. Należy zwrócić uwagę, że dokumenty w postaci orzeczeń Sądu Rejonowego w Gdyni oraz Sądu Okręgowego w Gdańsku mają walor dokumentów urzędowych i w związku z tym korzystają z domniemania autentyczności oraz domniemania zgodności z prawdą wyrażonych w nich oświadczeń, których w toku niniejszego postępowania żadna ze stron nie obaliła w trybie art. 252 k.p.c. Za wiarygodne Sąd uznał także dołączone do pozwu potwierdzenia przelewu, albowiem strona pozwana nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów i przyznała, że powód uiszczył kwoty wskazane w tych dokumentach na rzecz małoletniej córki.

Nadto, Sąd nie dopatrył się żadnych podstaw do kwestionowania zeznań powoda oraz pozwanej M. J. (2) i jako przedstawiciela ustawowego małoletniej P. J.. W ocenie Sądu zeznania te były szczerze, spójne i logiczne, nie budziły żadnych wątpliwości w świetle zasad doświadczenia życiowego.

W niniejszej sprawie powód domagał się od pozwanych zapłaty kwoty 4.200 zł z tytułu nienależnych świadczeń alimentacyjnych uiszczonych na rzecz małoletniej P. J. za okres od września 2014r. do maja 2016r. w wysokości po 200 zł miesięcznie. Podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 410 § 2 k.c., zgodnie z którym świadczenie jest

nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Przechodząc do rozważań merytorycznych wskazać należy, iż pomiędzy stronami nie było sporu ani co do istnienia i zakresu obowiązku alimentacyjnego spoczywającego na powodzie, ani co do wysokości wpłat dokonanych przez powoda na rzecz małoletniej córki, ani też co do zmiany wyroku sądu rodzinnego w zakresie dotyczącym wysokości alimentów. W tym stanie rzeczy rozstrzygnięcie sprawy zależało w zasadzie jedynie od rozważenia podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu opartego na przepisie art. 411 pkt 2 k.p.c. Zgodnie z treścią przepisu art. 411 pkt 2 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Jak wskazuje się w judykaturze powyższy przepis znajduje zastosowanie w sytuacji gdy ten, kto spełnił świadczenie, nie był prawnie zobowiązany, lecz można mu przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie; w takiej sytuacji spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego (por. wyrok SN z dnia 21 września 2004 r., II PK 18/2004, OSNPiUS 2005, nr 6, poz. 84). Jednocześnie o tym, czy świadczenie czyni zadość zasadom współżycia społecznego decyduje każdorazowo całokształt okoliczności konkretnego przypadku; czynią zadość zasadom współżycia społecznego zwłaszcza tzw. świadczenia quasi-alimentacyjne (por. wyrok SN z dnia 17 lutego 2000 r., I PKN 537/99). Powszechnie przyjmuje się, że zasadom współżycia społecznego czynią zadość świadczenia, co do których brak jest prawnego zobowiązania, lecz świadczącemu można przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie. Chodzi najczęściej o świadczenie ze względu na rzekomy obowiązek zwyczajowy lub odpowiadający względem przyzwoitości - obowiązek, który dla świadczenia nie był istotny, tj. nie stanowił objętej porozumieniem stron podstawy prawnej. Zważywszy na charakter uwzględnionej w przepisie klauzuli generalnej, zwraca się uwagę na celowość ostrożnego stosowania przepisu, z ograniczeniem do przypadków szczególnych, świadczeń quasi - alimentacyjnych, pielęgnacyjnych, pomocowych, głównie w relacjach rodzinnych czy pracowniczych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 września 2013r., I ACa 389/13, L.). Przesłanka zgodności z zasadami współżycia społecznego i czynieniu im zadość odwołuje się do systemu wartości i ocen, dlatego powinna być ona dokładnie badana w każdej sytuacji faktycznej związanej z jej podniesieniem. Nie będzie więc można żądać zwrotu świadczenia, gdy odpowiada ono obowiązkom akceptowanym przez społeczeństwo lub też przyjętym zwyczajom postępowania (por. B. Paul, Koncepcje rozliczeń majątkowych między konkubentami, PS 2003, nr 3, s. 16; A. Rzetecka - Gil, Kodeks cywilny. Komentarz, LEX).

Po rozważeniu całokształtu okoliczności niniejszej sprawy Sąd doszedł do przekonania, że zwrot przez pozwanych uiszczonych przez powoda należności, ponad kwotę ostatecznie ustaloną przez sąd rodzinny, klóci się z zasadami współżycia społecznego i społecznym poczuciem sprawiedliwości. Nie można bowiem tracić z pola widzenia, że powód domaga się zwrotu świadczeń alimentacyjnych, których przeznaczeniem było zapewnienie córce stron środków utrzymania. W świetle przepisu art. 133 k.r.o. nie budzi wątpliwości, że taki obowiązek spoczywa w pierwszej kolejności na rodzicach. W toku niniejszego postępowania sąd porównał sytuację materialną i rodzinną obojga rodziców, a także badał sytuację małoletniej. Z powyższej analizy wynika, że w spornym okresie sytuacja powoda – ojca małoletniej była zdecydowanie lepsza od sytuacji matki. Jak wynika z niekwestionowanych zeznań powoda, w tym okresie z tytułu wynagrodzenia za pracę uzyskiwał miesięczny dochód w wysokości 6.500 – 6.800 zł, a ponosił koszty utrzymania w wysokości 3.520 zł, na co składały się wydatki na utrzymanie mieszkania, spłata rat kredytów, ubezpieczenie na życie i wyżywienie. Z powyższego wynika, że alimenty w wysokości o 200 zł wyższej aniżeli ostatecznie ustalone przez sąd rodzinny w żaden sposób nie wpłynęły negatywnie na sytuację majątkową powoda. Mało tego należy zauważyć, że miał on na tyle dużą zdolność kredytową, że zakupił działkę budowlaną. Natomiast sytuacja majątkowa matki w tym czasie była znacznie gorsza. Co prawda, jeszcze w 2014r. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej pozwana osiągała dochody na poziomie 8.000 – 10.000 zł miesięcznie, jednak w wyniku problemów z płatnościami od kontrahentów, od września 2015r. nie uzyskiwała z działalności gospodarczej żadnych dochodów. Zważyć przy tym należy, że mimo złej kondycji firmy na pozwanej spoczywały obowiązki związane ze spłatą rat kredytów (4.280 zł) oraz opłat leasingowych (1.180 zł). Zła sytuacja finansowa odbiła się także na zdrowiu pozwanej, która przeżyła załamanie nerwowe i popadła w depresję. Z tego powodu w okresie od lipca 2015r. do czerwca 2016r. pozwana przebywała na zwolnieniu lekarskim. W tym trudnym okresie pozwana utrzymywała się z oszczędności, świadczeń z ubezpieczenia

społecznego (2.000 zł), a także pomocy rodziców. Wobec powyższych kłopotów środki uzyskane z nadpłaconych świadczeń alimentacyjnych pozwoliły pokryć koszty związane z utrzymaniem małoletniej pozwanej P. J.. Z zeznań pozwanej M. J. (2) wynika bowiem, że wpłacone przez powoda kwoty zostały przede wszystkim przeznaczone na pokrycie czesnego w szkole społecznej w kwocie 650 zł, a także na inne wydatki związane z utrzymaniem małoletniej jak wydatki na zajęcia pozalekcyjne czy też opłaty szkolne (składka klasowa, wycieczki szkolne, rada rodziców). Bez wątpienia, wobec problemów finansowych i zdrowotnych matki, bez środków uzyskanych od powoda, pokrycie powyższych wydatków związanych z utrzymaniem małoletniej byłoby bardzo utrudnione. Jednocześnie, należy zwrócić uwagę, że konieczność zwrotu dochodzonych należności niewątpliwie negatywnie odbiłaby się na sytuacji małoletniej. Wobec konieczności pokrycia wydatków związanych z zapewnieniem mieszkania i utrzymania małoletniej (kredyt hipoteczny, opłaty za mieszkanie i media) – co jest podstawowym obowiązkiem rodzica – obowiązek zwrotu nadpłaconych alimentów spowodowałby ograniczenie wydatków związanych z innymi potrzebami dziecka, jak zajęcia pozalekcyjne czy wydatki szkolne.

Wobec powyższego, na mocy art. 410 § 2 k.c. a contrario w zw. z art. 411 pkt 2 k.c. Sąd powództwo oddalił.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy zasądził od przegrywającego niniejszą sprawę powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 zł, stanowiącą opłatę za czynności fachowego pełnomocnika pozwanej – adwokata w stawce minimalnej obliczonej od wartości przedmiotu sporu.